

זן ופילוסופיה: סין, יפן, והמערב

ד"ר ארז יוסקוביץ erezusan@gmail.com

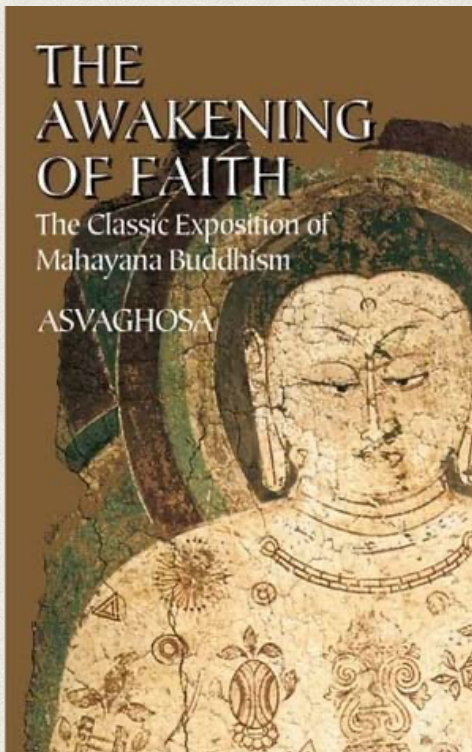
שיעור 3: יסודות המחשבה הזנית II

CLASS INDEX

Slides	Theme
45-47	Review & Buddha Nature (continued)
47-51	Chinese thought and Zen
52-56	Way (<i>dao</i>) and self-cultivation
57-63	The philosophy of Wu-wei (non-action)

- משמעותה האמיתית של המהאיאנה היא העיקרון של תודעה אחת בעלת שתי פנים. אחד הוא פני התודעה במונחים של המוחלט [טטהטא ככות], והאחר הוא התודעה במונחים של התופעתי [סמסארה]. כל אחד מאלה חובק את כל אופני הקיום. מדוע? כי שני פנים אלה מכילים זה את זה.

התעוררות האמונה במהאיאנה

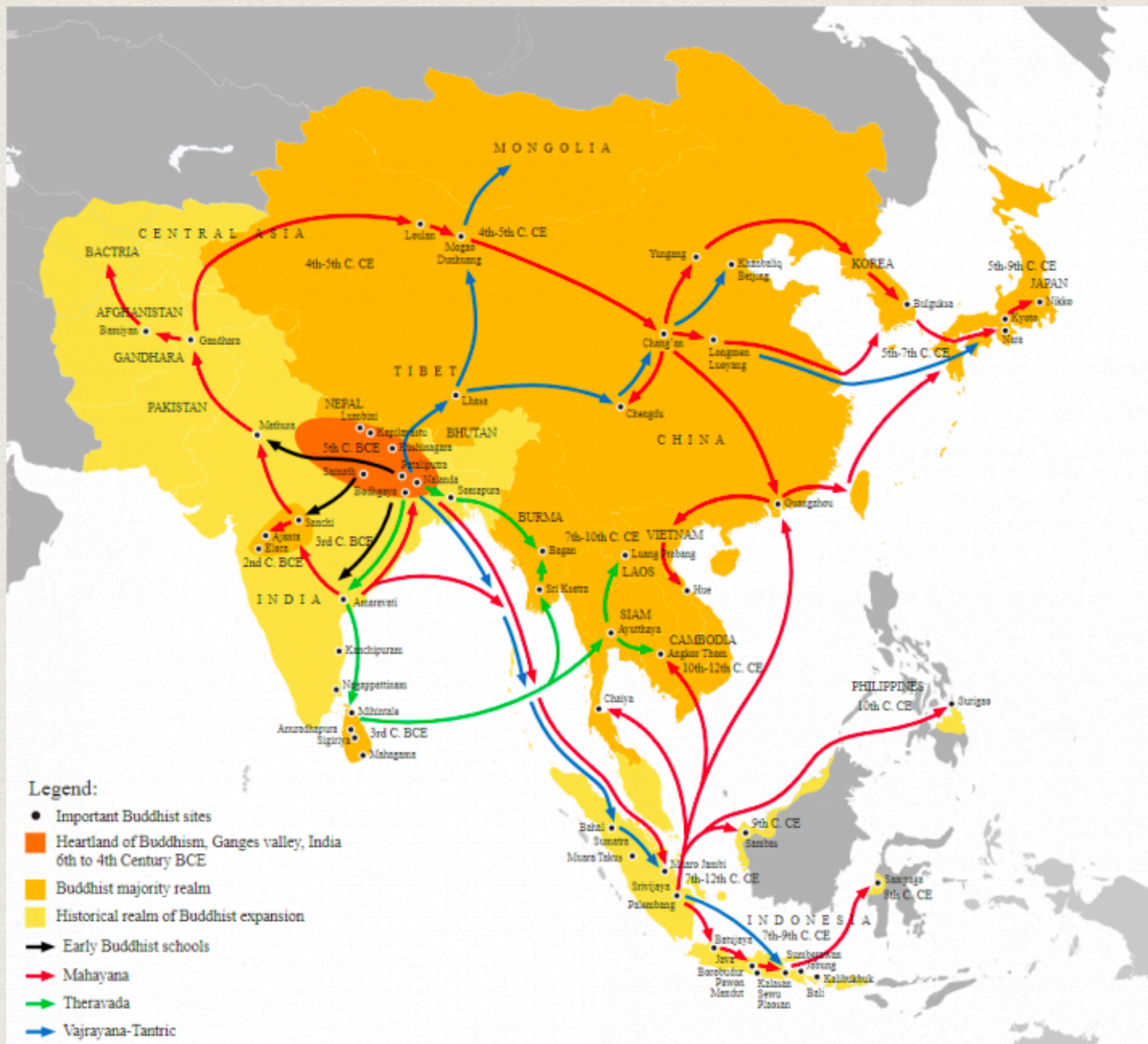
• מכיוון ששני ההיבטים הללו מכילים זה את זה, המציאות נתפסת כהצטלבות בין המוחלט והתופעתי; לכן התודעה מכילה גם את המוחלט וגם את התופעתי בעת ובעונה אחת. הסדר המוחלט נחשב לטרנסצנדנטי ואף על פי כן הוא איננו נתפס מחוץ לסדר התופעתי. בדומה, הסדר התופעתי נחשב לזמני ואף על פי הוא איננו נתפס מחוץ לסדר המוחלט. במילים אחרות, הם זהים אונטולוגית; הם שני היבטים של מציאות אחת ויחידה.

• התודעה, על אף שהיא טהורה מטבעה, מלווה בבורות. בהיותה מזוהמת על ידי בורות, נוצר מצב של תודעה מזוהמת. אבל למרות שהיא מזוהמת, התודעה עצמה היא נצחית ובלתי משתנה. רק מי שהתעורר מסוגל להבין זאת.

תרגיל במדיטציה 2

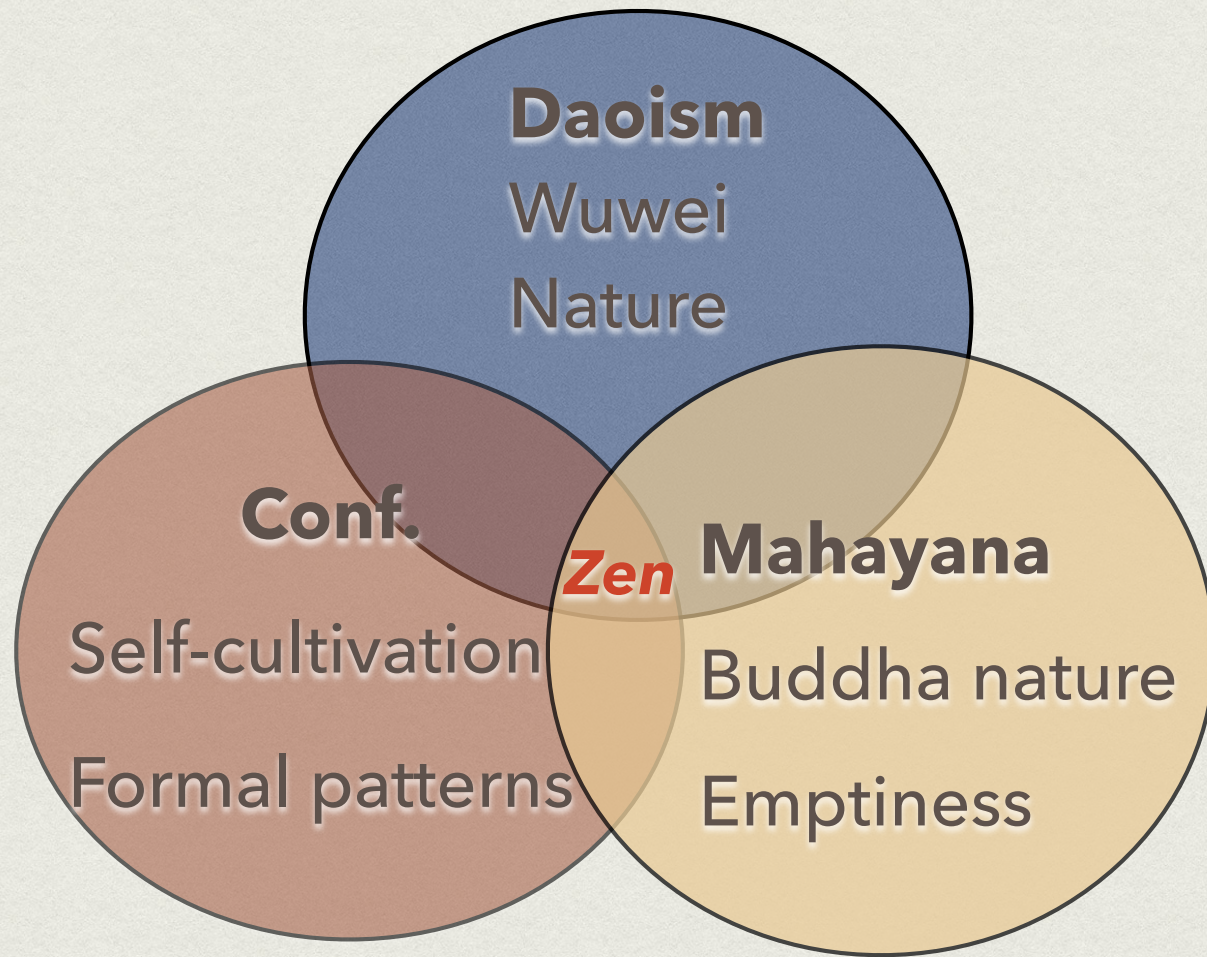
מסה על היסודות של טיפוח התודעה - הונגרון דאמן (Daman Hongren)
(601-674)

הפוך את הגוף והנפש שלך טהורים ושלווים, ללא חשיבה מפלה כלל. שב כראוי בגוף זקוף. וסות את הנשימה ורכז את התודעה כך שהיא לא תהיה בתוכך, לא מחוצה לך, ולא בשום מקום ביניים. בזהירות ובטבעיות. הבט בתודעה שלך בשלווה ובתשומת לב, כדי שתוכל לראות איך היא תמיד זזה, כמו מים זורמים או תעתוע נוצץ. לאחר שתפסת את התודעה הזו, פשוט המשך לראות אותה בעדינות ובטבעיות, בלעדיה עשה זאת בשלווה ובתשומת לב, עד שהתנודות שלה יתמוססו ליציבות שלווה. התודעה הזורמת הזו תיעלם כמו משב רוח. כשהתודעה הזו תיעלם, כל האשליות אפילו העדינות ביותר ייעלמו יחד איתה.

SINIFICATION OF BUDDHISM

CHINESE THOUGHT AND ZEN

קונפוציוס (קונג-דזה/טסה)

כץ, אמירה ואירין אבר. "מאמרות קונפוציוס." ירושלים: מוסד ביאליק. 2006.

לאו-דזה (לאו-טסה)

דאור, דן ויואב אריאל. "לאו-דזה ספר הדרך והסגולה." מפעלים אוניברסיטיים הוצאה לאור. 1981.

ג'ואנג דזה (צ'ואנג-טסה)

דאור, דן. "הספר האמיתי של פריחת הדרום." תל אביב: חרגול. 2006.

הופמן, יואל. "קולות האדמה." חיפה: מסדה. 1977.

WAY (DAO) AND SELF-CULTIVATION

Dao (Tao) = Way, Path:

Confucianism

Daoism

Legalism

Moism

Buddhism (dharma)

DAO AND SELF-CULTIVATION

Confucius (551–479 BC)

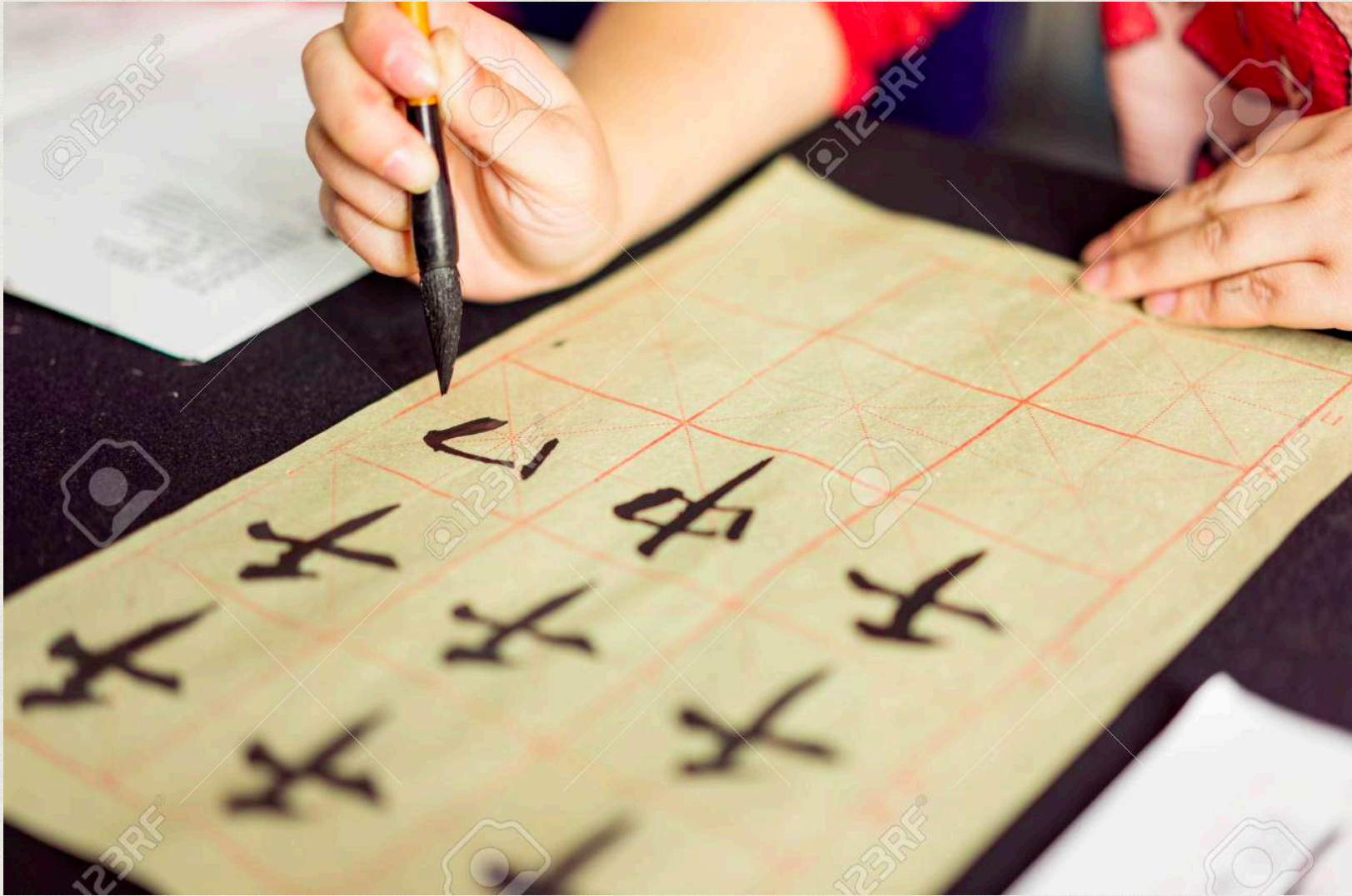
- Humanity *ren* 仁 = non-selfishness: justice, filial piety, trust, loyalty, etc.
- Custom, ritual *li* 禮

DAO AND SELF-CULTIVATION

יו'אן שאל [את קונ'] על האנושיות. אמר המורה: לגבור על עצמך ולשוב אל כללי הטקסים, זה מימוש האנושיות. מי שיכול לגבור על עצמו ולשוב אל [כללי הטקסים] ליום אחד יהיה אנושי בעיני העולם כולו...

אמר המורה: מה שחורג מכללי הטקסים - על תסתכל בו; מה שחורג מכללי הטקסים - אל תאמר אותו; מה שחורג מכללי הטקסים - אל תעשה אותו. " (מאמרות 12:1, כץ 101)

התקדמות רוחנית חייבת לבוא לכדי ביטוי בהתנהלות בעולם.
חינוך והפנמה באמצעות הגוף, באמצעות הפעולה.

LAOZI / LAO-TZU

6th century BCE

wu-wei 無為 (non-action)

THE PHILOSOPHY OF WU-WEI

יש ואין נולדים זה מזה

קשה וקל משלימים זה את זה

ארוך וקצר מדגישים זה זה

גבוה ונמוך נשענים זה על זה

קול ומשמעות תואמים זה את זה

אלה הם הקבוע

לפיכך: החכם מקומו המעשה שבאין עשייה

נוהגו הלימוד שבאין מילים

(לאו דזה 2, דאור ואריאל 24)

THE PHILOSOPHY OF WU-WEI

השמיים קיימים והארץ עומדת

שמיים וארץ קיימים ועומדים משום שאינם חיים מכוח עצמם; לכן הם מסוגלים להאריך ימים.

לפיכך החכם מעמיד עצמו מאחור ומוצא עצמו לפניו.

מעמיד עצמו בחוץ

ומוצא עצמו מתקיים.

האם לא משום שאין בו אהבת עצמו ?

לכן הוא יכול לקיים את אהבת עצמו במלואה.

(לאו דזה 7 דאור ואריאל 30)

THE PHILOSOPHY OF WU-WEI

”הרך ביותר בעולם רוכב על הקשה ביותר, חסר היש חודר לתוך חסר החללים, לפיכך אני יודע את היתרון שבאין-עשייה. התורה שבלא מילים היתרון שבאין-עשייה - רק מעטים בעולם הגיעו לאלה.

(לאו דזה 18, אריאל דאור 43)

ZHUANGZI

(476–221 BC)

THE PHILOSOPHY OF WU-WEI

”הידיעה הנחה במקום שאינה יודעת, היא הידיעה השלמה. מי יודע את הדיבור ללא מילים, את הדרך ללא דרך? מי שיודע זאת שוכן בהיכלי הטבע. מה שנשפך לתוכו אינו ממלא אותו, ומה שנשאב ממנו אינו מרוקן אותו. מניין וכיצד - אין הוא יודע. זהו האור הסמוי.”

(ג'ואנג-דזה 6, הופמן 20-21).

THE PHILOSOPHY OF WU-WEI

יושב ושוכח הכול

יִרְהוּאֵי אָמַר: "אֲנִי מִשְׁתַּפֵּר".

קוֹנְפּוּצִיּוֹס אָמַר: "לִמָּה אֶתָּה מֵתְכוּוֹן?"

יִרְהוּאֵי אָמַר: "שִׁכַּחְתִּי חֶסֶד וְצַדִּיק".

קוֹנְפּוּצִיּוֹס אָמַר: "יִפְהָ. אֵךְ זֶה עֵדִיין אֵינּוּ מִסְפִּיק".

בְּיוֹם אַחֵר, שׁוֹב פִּגַּשׁ יִרְהוּאֵי בְּקוֹנְפּוּצִיּוֹס וְאָמַר: "אֲנִי מִשְׁתַּפֵּר".

קוֹנְפּוּצִיּוֹס אָמַר: "לִמָּה אֶתָּה מֵתְכוּוֹן?"

יִרְהוּאֵי אָמַר: "שִׁכַּחְתִּי מוֹסִיקָה וְטַקְסִים".

קוֹנְפּוּצִיּוֹס אָמַר: "יִפְהָ. אֵךְ זֶה עֵדִיין אֵינּוּ מִסְפִּיק".

בְּיוֹם אַחֵר, שׁוֹב פִּגַּשׁ יִרְהוּאֵי בְּקוֹנְפּוּצִיּוֹס וְאָמַר: "אֲנִי מִשְׁתַּפֵּר".

קוֹנְפּוּצִיּוֹס אָמַר: "לִמָּה אֶתָּה מֵתְכוּוֹן?"

יִרְהוּאֵי אָמַר:

"אֲנִי פְּשׁוּט יוֹשֵׁב וְשׁוֹכַח הַכּוֹל".

לִמְשַׁמַּע דְּבָרִים אֱלוֹ שֵׁינָה קוֹנְפּוּצִיּוֹס אֶת הַבַּעַת פָּנָיו

וְאָמַר:

"לִמָּה אֶתָּה מֵתְכוּוֹן כְּשֶׁאַתָּה אוֹמֵר 'יוֹשֵׁב וְשׁוֹכַח הַכּוֹל'".

יִרְהוּאֵי אָמַר:

"לְבַטֵּל אֶת הַגּוֹף, לְגַרֵשׁ אֶת הַמַּחְשְׁבָה, לְנַטוֹשׁ אֶת הַצּוּרָה וּלְהַשְׁלִיךְ אֶת הַיְדִיעָה, לְהִיּוֹת אֶחָד עִם הַשְּׁלֵמוֹת. לְכַךְ אֲנִי קוֹרָא לְשַׁבֵּת וּלְשַׁכּוֹחַ הַכּוֹל".

קוֹנְפּוּצִיּוֹס אָמַר:

"אִם אֶתָּה אֶחָד אֶתָּה, הֲרִי אֶתָּה מִשׁוֹחֲרֵר מִן הַתְּשׁוּקָה. אִם אֶתָּה מִשְׁתַּנָּה בֵּה, הֲרִי אֶתָּה חוֹפְשֵׁי מִיְצִיבוֹת. אֲכֹן, חֲכַם אֶתָּה. אֲנֵא, הֲרִשָּׁה לִי לְלַכֵּת בְּעִיקְבוֹתֶיךָ".

(ג'ואנג-דזה 51, הופמן 44-45).